

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра фізіології і біохімії рослин та мікроорганізмів

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

“ _____ ” _____ 2016 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Методика викладання біології у вищій школі

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність (напрямок) _____ 09 – Біологія _____

спеціалізація _____ 091 – Біологія _____

факультет _____ Біологічний факультет _____

2016 / 2017 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету (інституту, центру)

“ 29 ” серпня 2016 року, протокол № 8

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: доцент кафедри генетики і цитології Тагліна О.В., доцент кафедри фізіології і біохімії рослин та мікроорганізмів, канд. біол. наук Авксентьева О.О.; доцент кафедри фізіології і біохімії рослин та мікроорганізмів, канд. біол. наук Віннікова О.І.

Програму схвалено на засіданні кафедри
фізіології і біохімії рослин та мікроорганізмів

Протокол від “ 29 ” серпня 2016 року № 1

В.о. завідувача кафедри фізіології і біохімії рослин та мікроорганізмів

_____ Жмурко В.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією
біологічного факультету

назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “ 29 ” серпня 2016 року № 1

Голова методичної комісії біологічного факультету

_____ Догадіна Т.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Методика викладання біології у вищій школі» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки

другий магістерський
(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності (напрямку) 09 - Біологія

спеціалізації 091 - Біологія

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є розкриття дидактичних основ навчання у вищій школі; активізація знань, які отримані з загальних курсів «Педагогіка», «Психологія», «Ботаніка», «Зоологія», «Генетика», «Біологія індивідуального розвитку», «Фізіологія» і інших курсів для їх використання у процесі викладання біологічних дисциплін у вищій школі.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни є отримання студентами теоретичних знань щодо основних дидактичних принципів навчання, опанування сучасних форм і методів навчання і вищої школі.

1.3. Кількість кредитів - 5

1.4. Загальна кількість годин - 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна / <u>за вибором</u>	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
3-й	3-й
Лекції	
16 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	6 год.
Лабораторні заняття	
- год.	- год.
Самостійна робота	
78 год.	98 год.
Індивідуальні завдання	
10 год.	

1.6. Заплановані результати навчання

В результаті вивчення курсу студенти повинні знати сутність процесів навчання і виховання; сучасні виховні та освітні системи; нові наукові досягнення в галузі біології та методики навчання; загальні питання організації та проведення занять у вищій школі; основні нормативно-правові акти, що регулюють діяльність вищого навчального закладу і науково-педагогічного працівника; а також основні питання методики підготовки і проведення навчальних занять, організації самостійної роботи студентів та контролю їх знань. Окрім того, в результаті засвоєння матеріалів курсу, студенти повинні вміти проектувати, організовувати й аналізувати свою педагогічну діяльність, планувати навчальні заняття у відповідності з вимогами до викладача вищої школи; розробляти і проводити різні за формою навчання заняття, найбільш ефективні при вивченні відповідних тем і розділів програми; а також вміти розробляти конспект лекції, семінарського заняття, практичного заняття тощо; готувати навчально-методичні і дидактичні матеріали.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Національна система вищої освіти. Закони, закономірності, принципи, методи і форми навчання у вищій школі.

Вступ. Загальна характеристика вищої освіти та її складових як системи і процесу. Предмет, мета, завдання курсу методики викладання у вищій школі. Категоріально-понятійний апарат методики викладання у вищій школі. Місце методики викладання у вищій школі у системі наук. Цілі методики викладання вищої школи: дослідження закономірностей розвитку, виховання і навчання студентів.

Тема 1. Національна система вищої освіти. Сучасна система вищої освіти в Україні, її структура і правове регулювання. Закон України «Про вищу освіту», «Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах» та інші нормативні акти, що регулюють діяльність вищих навчальних закладів. Система державних стандартів вищої освіти в Україні. Ліцензування освітньої діяльності та її основні нормативи. Акредитація напрямів, спеціальностей та вищих навчальних закладів, її критерії і рівні. Загальні нормативи діяльності вищих навчальних закладів. Освітньо-кваліфікаційні рівні. Зміст та основні завдання навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах. Нормативно-правова база навчального процесу у вищому навчальному закладі. Матеріально-технічне, науково-методичне та інформаційне забезпечення навчального процесу у вищій школі.

Тема 2. Принципи навчання у вищому навчальному закладі. Принципи активності навчання, наочності, систематизації знань у вищій школі. Умови інноваційної діяльності викладача. Психолого-педагогічні основи засвоєння знань у процесі навчання у вищій школі. Сучасні особистісні якості викладача вищої школі. Викладач як суб'єкт педагогічного процесу. Особистісно-професійний саморозвиток викладача вищої школі. Психологічна характеристика особистісних якостей сучасного викладача. Готовність до інноваційної діяльності як важлива професійна якість викладача вищої школі. Розвиток інноваційної поведінки педагога вищої школі. Студентство як суб'єкт навчально-виховного процесу у вищій школі. Вища школа – як фактор соціалізації особистості студента як фахівця. Адаптація студента до навчання у вищій школі.

Тема 3. Методи, форми та прийоми навчання у вищій школі. Методи навчання: методи актуалізації опорних знань, стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності; методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; методи контролю та самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності. Особливості організації навчального процесу у вищій школі. Організація виховної роботи у вищій школі. Педагогічні технології. Методи навчання залежно від типу пізнавальної діяльності: інформаційно-рецептивний, репродуктивний, проблемний, частково-пошуковий (евристичний), пошуковий (дослідний) тощо.

Тема 4. Закономірності, принципи і види навчання біології у вищій школі. Роль і місце біології в житті сучасного суспільства, вирішенні глобальних світових проблем. Сучасний стан вищої біологічної освіти. Нерозривність зв'язку біологічної та гуманітарної освіти. Рішення проблеми міцного і усвідомленого засвоєння біологічних знань у вищій школі.

Розділ 2. Дидактичні вимоги до підготовки і проведення навчально-виховного процесу у вищій школі.

Тема 5. Дидактичні вимоги до організації і проведення лекцій. Дидактичні вимоги до побудови лекційного курсу. Вимоги до структури лекційного курсу. Види лекції (вступна, тематична, оглядова, заключна тощо). Дидактична мета лекції. Основні функції лекції: інформаційна, орієнтовна, пояснююча, узагальнююча, підсумкова тощо. Основні етапи лекції: актуалізація опорних знань, мотивація вивчення нового матеріалу, вивчення нового, висновки. Єдність навчальних і виховних завдань у лекційному курсі. Можливості і обмеження лекційної форми викладу навчального матеріалу. Особливості методики читання лекцій з професійно орієнтованих біологічних дисциплін. Діалог лектора з аудиторією як основна умова досягнення мети лекції. Змістові і методичні засоби забезпечення діалогу. Методичні основи застосування технічних засобів навчання на лекції.

Тема 6. Дидактичні вимоги до організації та проведення семінарів, лабораторних (практичних), індивідуальних занять. Типи семінарських, практичних (лабораторних) занять. Структура семінарського, практичного (лабораторного) заняття. Особливості планування семінарського, практичного (лабораторного) заняття. Основні функції семінарських занять: поглиблення, конкретизація, систематизація знань, одержаних на лекціях і під час самостійної роботи. Основні функції практичних (лабораторних) занять: розвиток навичок самостійної практичної роботи, формування конкретних практичних навичок роботи, заохочення до науково-дослідної діяльності. Методика підготовки науково-педагогічного працівника до семінарського, практичного (лабораторного) заняття. Складання плану-проспекту семінарського, практичного (лабораторного) заняття. Методичні основи проведення семінарського, практичного (лабораторного) заняття. Особливості методики і форм проведення семінарського, практичного (лабораторного) заняття з професійно орієнтованих біологічних дисциплін. Основи методики застосування технічних засобів навчання на семінарських заняттях.

Тема 7. Дидактичні вимоги до організації індивідуальної і самостійної навчальної роботи студентів. Методичні основи підготовки і проведення індивідуальних навчальних занять зі студентами. Індивідуалізація навчання як один з основних принципів навчання у вищій школі. Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення індивідуальних навчальних занять. Методичні основи підготовки науково-педагогічного працівника до проведення індивідуального навчального заняття зі студентом. Основи методики проведення індивідуальних навчальних занять зі студентами. Врахування специфіки напряму, спеціальності, навчальної дисципліни і теми при проведенні індивідуального заняття. Застосування дистанційних форм спілкування зі студентами при організації і проведенні індивідуальних навчальних занять. Мета і форми самостійної роботи. Методика організації позааудиторної (самостійної) навчальної діяльності студентів. Позааудиторна (самостійна) робота у загальній структурі навчальної діяльності студентів у вищому навчальному закладі. Загальні методичні основи підготовки і формулювання індивідуальних завдань для самостійної роботи студентів. Врахування специфіки напряму, спеціальності, навчальної дисципліни і теми (блоку тем). Інформаційне забезпечення самостійної навчальної діяльності студентів. Методичні основи організації звітності студентів про виконання індивідуальних завдань самостійної роботи. Використання засобів дистанційного спілкування зі студентами при організації позааудиторної (самостійно) навчальної діяльності. Можливості і обмеження самостійної роботи студентів у вищій школі. Специфіка організації самостійної роботи. Форми активізації самостійної роботи студентів. Особливості консультативної діяльності викладача вищій школі у процесі підготовки наукових рефератів, курсових, дипломних, курсових робіт. Роль студентської наукової творчості в активізації навчального процесу.

Тема 8. Дидактичні вимоги до організації системи контролю навчальної діяльності студентів. Методика контролю навчальної діяльності студентів. Функції контролю навчальної діяльності студентів. Види і форми організації перевірки навчальної діяльності студентів (індивідуальна, групова, фронтальна, самоконтроль, рейтингова система тощо). Принципи організації, види та форми контролю в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Основні форми поточного контролю знань студентів. Методичні основи та принципи здійснення модульного контролю навчальної діяльності. Семестровий екзамен в умовах модульно-рейтингової системи організації навчального процесу. Методичні основи проведення семестрових екзаменів. Особливості методики оцінювання знань студентів з професійно орієнтованих біологічних дисциплін освітньо-професійних програм напрямів і спеціальностей. Оцінювання знань студентів заєвропейською шкалою кредитно-трансферної системи ECTS. Семестровий залік в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Методичні основи проведення семестрового заліку. Державна атестація, як вид

підсумкового контролю навчальної діяльності студентів, та її форми. Мета і суть державної атестації та нормативні вимоги до неї. Загальні методичні основи підготовки і проведення державних іспитів та захисту дипломних робіт.

Тема 9. Дидактичні вимоги до підготовки навчально-методичних та дидактичних матеріалів. Типові види навчально-методичних матеріалів у вищій школі. Загальні методичні основи підготовки підручників з фахових біологічних дисциплін. Електронні підручники. Методичні вимоги до підготовки навчальних посібників з фахових біологічних дисциплін. Методика підготовки навчальних і робочих навчальних програм з фахових біологічних дисциплін. Підготовка методичних порад, тестових завдань та інших навчально-методичних і дидактичних матеріалів з фахових біологічних дисциплін. Загальні питання методики підготовки мультимедійних навчально-методичних матеріалів з фахових біологічних дисциплін для організації самостійної навчальної діяльності студентів.

Розділ 3. Професійні вимоги до діяльності викладача вищої школи.

Тема 10. Майстерність професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи. Роль викладача вищої школи в якійсній підготовці майбутніх фахівців певної спеціальності. Сутність і специфіка педагогічної діяльності викладача вищої школи. Структурні компоненти педагогічної діяльності викладача вищої школи: система взаємопов'язаних знань та вмій (спеціальних, педагогічних, психологічних, методичних); конструктивна, організаційно-мобілізуюча, комунікативно-розвиваюча, інформаційно-орієнтувальна, дослідницька діяльність. Педагогічна етика і такт викладача вищої школи. Культура вербального і невербального спілкування викладача вищої школи. Особливості педагогічних конфліктів у вищому навчальному закладі, шляхи їх розв'язання. Особливості, методи та прийоми виховного впливу викладача вищої школи на поведінку, діяльність студентів. Гуманістична спрямованість особистості викладача. Психологічні засоби, методи, прийоми підвищення ефективності професійно-педагогічного спілкування зі студентською аудиторією.

Тема 11. Використання технологій управління навчально-творчою діяльністю студентів викладачем вищої школи. Концептуальні основи управління навчально-творчою діяльністю. Технологія управління навчально-творчою діяльністю студентів. Педагогічний вплив на розвиток творчої особистості. Методика організації та проведення дидактичних ігор в системі управління навчально-творчою діяльністю студентів. Організація навчально-дослідної роботи студентів. Використання проблемного навчання, метода проектів, інтерактивних технологій, методик групової роботи тощо. Розвиток критичного та творчого мислення студентів, формування студентської команди, спільноти на базі спільної науково-дослідної діяльності.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Національна система вищої освіти. Закони, закономірності, принципи, методи і форми навчання у вищій школі.												
Разом за розділом 1	40	4	4	0	4	28	40	2	2	0	4	32
Розділ 2. Дидактичні вимоги до підготовки і проведення навчально-виховного процесу у вищій школі.												
Разом за розділом 2	50	6	6	0	4	34	50	2	2	0	4	42
Розділ 3. Професійні вимоги до діяльності викладача вищої школи.												
Разом за розділом 3	30	6	6	0	2	16	30	2	2	0	2	24
Усього годин	120	16	16	0	10	78	120	6	6	0	10	98

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Ден. від.	Заоч. від.
1	Сучасна система вищої освіти в Україні ті світі, освітньо-кваліфікаційні рівні.	2	0
2	Методи, форми та прийоми навчання у вищій школі.	2	1
3	Дидактичні вимоги до організації і проведення лекцій.	2	1
4	Дидактичні вимоги до організації та проведення семінарів, лабораторних (практичних), індивідуальних занять.	2	1
5	Дидактичні вимоги до організації індивідуальної і самостійної навчальної роботи студентів.	2	1
6	Дидактичні вимоги до опідготовки навчально-методичних та дидактичних матеріалів.	2	1
7	Майстерність професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи.	2	1
8	Технологія управління навчально-творчою діяльністю студентів.	2	0
	Разом	16	6

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Ден.від.	Зоч.від.
1	Зміст та основні завдання навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах.	4	4
2	Сучасні особистісні якості викладача вищої школи, викладач як суб'єкт педагогічного процесу, особистісно-професійний саморозвиток викладача вищої школи.	2	4
3	Організація виховної роботи у вищій школі, педагогічні технології.	0	6
4	Закономірності, принципи і види навчання біології у вищій школі.	6	6
5	Можливості і обмеження лекційної форми викладу навчального матеріалу.	2	4
6	Особливості методики і форм проведення семінарського, практичного (лабораторного) заняття з професійно орієнтованих біологічних дисциплін.	6	6
7	Застосування дистанційних форм спілкування зі студентами при організації і проведенні індивідуальних навчальних занять.	0	6
8	Врахування специфіки напряму, спеціальності, навчальної дисципліни і теми (блоку тем).	6	6
9	Можливості і обмеження самостійної роботи студентів у вищій школі.	0	6
10	Оцінювання знань студентів за європейською шкалою кредитно-трансферної системи ECTS.	4	4
11	Загальні питання методики підготовки мультимедійних навчально-методичних матеріалів з фахових біологічних дисциплін для організації самостійної навчальної діяльності студентів.	6	6
12	Особливості, методи та прийоми виховного впливу викладача вищої школи на поведінку, діяльність студентів.	4	4
13	Гуманістична спрямованість особистості викладача.	4	4
14	Розвиток критичного та творчого мислення студентів, формування студентської команди, спільноти на базі спільної науково-дослідної діяльності.	6	6
15	Підготовка до семестрового та підсумкового контролю	18	18
	Разом	78	98

6. Індивідуальні завдання

Орієнтовний перелік тем

1. Вимоги до діяльності викладача вищої школи.
2. Підручники з мікробіології. Вимоги до сучасних вузівських підручників.
3. Підручники з фізіології рослин. Вимоги до сучасних вузівських підручників.
4. Підручники з біохімії рослин. Вимоги до сучасних вузівських підручників.
5. Основні форми занять з мікробіології у ВНЗ: вимоги, можливості, особливості викладання.
6. Основні форми занять з фізіології та біохімії рослин у ВНЗ: вимоги, можливості, особливості викладання.
7. Вимоги до проведення аудиторних навчальних занять з мікробіології.
8. Вимоги до проведення аудиторних навчальних занять з фізіології та біохімії рослин.
9. Організація, проведення та контроль самостійної роботи студента з курсу «Мікробіологія».
10. Організація, проведення та контроль самостійної роботи студента з курсу «Фізіологія та біохімія рослин».
11. Організація, проведення і контроль індивідуальної роботи студента з курсу «Мікробіологія».
12. Організація, проведення і контроль індивідуальної роботи студента з курсу «Фізіологія та біохімія рослин».

7. Методи контролю

Самоконтроль. Методичні матеріали з відповідних розділів курсу містять завдання для самопідготовки і самоконтролю.

Поточний контроль. Програма передбачає наступні форми поточного контролю:

- усне опитування на лекції; семінарському занятті;

- контрольна робота: передбачає письмове складання тестових завдань з обраної біологічної дисципліни.

Заліковий контроль. Програма передбачає письмову відповідь на поставлені питання.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання												Індивідуальне завдання	Разом	Залікова	Сума
Розділ 1 (20)				Розділ 2 (25)					Розділ 3 (15)						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12				
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	10	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література Основна література

Нормативно-правові джерела.

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556- VII 2014 року.
2. Національна доктрина розвитку освіти // Центр Разумкова. Національна безпека і оборона. – 2002. - № 4. – С. 36-41.
3. Про затвердження Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту): Постанова Кабінету Міністрів України № 65 від 20.01.98 р. //Вища освіта в Україні. Нормативно-правове регулювання. –К.: НВПІ «Форум», 2003 – С.153 - 159.
4. Про затвердження Положення про державний вищий заклад освіти: Постанова Кабінету Міністрів України № 1074 від 05.09.96 р. // Вища освіта в Україні. Нормативно-правове регулювання. – К.: НВПІ 2 «Форум», 2003. – С.99-118.
5. Про затвердження Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах: Наказ Міністерства освіти України № 161 від 02.06.93 р. //Вища освіта в Україні. Нормативно-правове регулювання. К.: НВПІ «Форум», 2003. – С.413 - 432.

Підручники і посібники.

6. Бондар В. Дидактика: підручник для студентів вищих навчальних закладів.- К.: Либідь, 2005.- 252 с.
7. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі. Навчальний посібник. - К.: ЧП, 2007. - 211 с.
8. Барбашова І.А Дидактика: навч. посібник для ст-тів ВНЗ / І.А. Барбашова. – 2-е видання. – Донецьк: Ландон-XXI, 2011. – 228с.
9. Малафійк, І. В. Дидактика.: навч. посіб. / І. В.Малафійк. - К.: Кондор, 2005. - 400 с.

Допоміжна література

1. Авдєєнко А.П. Інтенсифікація навчального процесу та організація самостійної роботи студентів /А.П.Авдєєнко, Л.В.Дементій, О.Є.Поляков; /Проблеми освіти.-К. - 2001. - Вип.24. – С. 108-111
2. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти в Україні: Історія, Теорія: Підручник. – К.:Либідь, 1998.– 560 с.
3. Бабанский Ю.К. Оптимизация учебно-воспитательного процесса.- М., 1982. – 256с.
4. Барбашова І.А Загальні основи педагогіки: навч. посібник для ст-тів ВНЗ/ І.А. Барбашова. – 2-е видання. – Донецьк: Ландон-XXI, 2011. – 126с.
5. Ващенко Григорій, Загальні методи навчання: Підручник для педагогів. – 1-е вид.– К.: Українська Видавнича спілка, 1997.– 441 с.
6. Вітвицька, С. С. Основи педагогіки вищої школи: навч. посіб. / С.С.Вітвицька. - К.: Центр навчальної л-ри, 2003. - 320 с.
7. Волкова Н.П Педагогіка.- К.: 2003.-575 с.
8. Коджаспирова Г.М. Техническиесредстваобучения и методика ихиспользования: учеб. пособ. для студ. высш.учеб. заведений / Г.М. Коджаспирова, К.В. Петров. – М.: Академия, 2007. – 352 с.

9. Курлянд З.Н. Педагогіка вищої школи.- К.: Знання, 2009.- 387 с.
10. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи. Навчальний посібник.- К.: Знання., 2005.- 485 с.
11. Максимюк С.П. Педагогіка: навч. посібник / С.П. Максимюк. – К.: Кондор, 2009. – 670с.
12. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи : навч. посібник / В. Л. Ортинський ; М-во освіти і науки України, Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 С.23.
13. Слєпкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі.- К., 2000. - 142 с.
14. Ярощук Л.Г. Основи педагогічних вимірювань та моніторингу якості освіти: Навчальний посібник. – Луцьк, 2010. – 308с.
15. Ягупов В. В. Педагогіка: Навч. посібник / В. В. Ягупов. – К.: Либідь, 2003. – 560 с.
16. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник. - Вид.2, стереотип. - К.: Знання, 2011. - 486 с.
17. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 472 с.
18. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник. - К.: Академвидав, 2006. - 352 с.
19. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Навч. посібник для магістрантів і аспірантів. - ТОВ "Філстудія", 2006. -320 с.
20. Якунин В.А. Педагогическая психология: Учеб. пособие. - Изд.2. – Санкт-Петербург: Изд-во Михайлова, 2000. - 349 с.
21. Салов В.О. Основи педагогіки вищої школи: Навч. посібник. - Дніпропетровськ: Вид-во Національної гірничої академії, 2003. – 183 с.
22. Основи психології і педагогіки : Навч. посібник. - Вид.2. - /А.В.Семенова, Р.С.Гурін,Т.Ю.Осипова та ін; за ред. А.В.Семенової. - К.: Знання, 2007. - 341 с.
23. Діалектика вищої освіти: трансформація від декларації до реалізації: Навч. Посібник / В.О.Головко, С.О.Гримблат, Д.І.Барановський та ін. - Харків: Еспала, 2009. - 304 с.
24. Вища освіта України і Болонський процес: Навч. посібник / За ред. В. Г. Кременя; авт. кол.: М.Ф.Степко, Я.Я.Болюбаш, В.Д.Шинкарук та ін. – К.: Освіта України, 2004. - 388 с.
25. Мороз І.В. Кредитно-модульна система організації навчального процесу: Довідник для студентів. - К.: Освіта України, 2006. - 90 с.
26. Збірник нормативних документів щодо Болонського процесу /Укладачі: К.М.Левківський, З.І.Логвин, Н.Л.Губерська. - К.: ПІЗО, 2008. - 166 с.
27. Козаков В.А. Самостоятельная работа студентов и ее информационно-методическое обеспечение: Учеб. пособие.-Киев: Вища шк., 1990. -248 с.

Періодичні видання

Журнал «Біологія. Науково-методичний журнал».

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. <http://biology.org.ua/>Український біологічний сайт
2. <http://pedpresa.ua/>Освітній портал «Педагогічна преса»
3. <http://uned.kneu.edu.ua/> Журнал «Університетська освіта»

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ
для перевірки знань за розділами та підсумкового контролю

1. Загальна характеристика вищої освіти та її складових як системи і процесу.
2. Предмет, мета, завдання курсу методики викладання у вищій школі.
3. Сучасна система вищої освіти в Україні та світі.
4. Освітньо-кваліфікаційні рівні освіти в Україні, загальна характеристика.
5. Зміст та основні завдання навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах.
6. Викладач як суб'єкт педагогічного процесу, сучасні особистісні якості викладача вищої школі. Методи актуалізації опорних знань, стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
7. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності. методи контролю та самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.
8. Особливості організації навчального процесу у вищій школі.
9. Організація виховної роботи у вищій школі, педагогічні технології.
10. Методи навчання залежно від типу пізнавальної діяльності: інформаційно-рецептивний, репродуктивний, проблемний, частково-пошуковий (евристичний), пошуковий (дослідний).
11. Закономірності, принципи і види навчання біології у вищій школі.
12. Рішення проблеми міцного і усвідомленого засвоєння біологічних знань у вищій школі.
13. Дидактичні вимоги до побудови лекційного курсу, основні функції лекцій.
14. Вимоги до структури лекційного курсу.
15. Види лекції (вступна, тематична, оглядова, заключна тощо).
16. Можливості і обмеження лекційної форми викладу навчального матеріалу.
17. Методичні основи застосування технічних засобів навчання на лекції.
18. Типи семінарських, практичних (лабораторних) занять.
19. Структура семінарського, практичного (лабораторного) заняття. Особливості планування семінарського, практичного (лабораторного) заняття.
20. Основні функції семінарських занять: поглиблення, конкретизація, систематизація знань, одержаних на лекціях і під час самостійної роботи.
21. Основні функції практичних (лабораторних) занять: розвиток навичок самостійної практичної роботи, формування конкретних практичних навичок роботи, заохочення до науково-дослідної діяльності.
22. Методика підготовки науково-педагогічного працівника до семінарського, практичного (лабораторного) заняття.
23. Особливості методики і форм проведення семінарського, практичного (лабораторного) заняття з професійно орієнтованих біологічних дисциплін.
24. Методичні основи підготовки і проведення індивідуальних навчальних занять зі студентами. Методика проведення індивідуальних навчальних занять зі студентами.
25. Мета і форми самостійної роботи.
26. Методика організації позааудиторної (самостійної) навчальної діяльності студентів. Методичні основи організації звітності студентів про виконання індивідуальних завдань самостійної роботи.
27. Використання засобів дистанційного спілкування зі студентами при організації позааудиторної (самостійно) навчальної діяльності.
28. Можливості і обмеження самостійної роботи студентів у вищій школі. Специфіка організації самостійної роботи.
29. Форми активізації самостійної роботи студентів.
30. Методика контролю навчальної діяльності студентів, функції контролю навчальної діяльності студентів.
31. Види і форми організації перевірки навчальної діяльності студентів (індивідуальна, групова, фронтальна, самоконтроль, рейтингова система тощо).
32. Принципи організації, види та форми контролю в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу.
33. Основні форми поточного та семестрового контролю знань студентів.

34. Оцінювання знань студентів заєвропейською шкалою кредитно-трансферної системи ECTS. Семестровий залік в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Типові види навчально-методичних матеріалів у вищій школі.
35. Загальні методичні основи підготовки підручників з фахових біологічних дисциплін. Методика підготовки навчальних і робочих навчальних програм з фахових біологічних дисциплін.
36. Сутність і специфіка педагогічної діяльності викладача вищої школи, гуманістична спрямованість особистості викладача.
37. Структурні компоненти педагогічної діяльності викладача вищої школи: система взаємопов'язаних знань та вмінь.
38. Особливості педагогічних конфліктів у вищому навчальному закладі, шляхи їх розв'язання. Особливості, методи та прийоми виховного впливу викладача вищої школи на поведінку, діяльність студентів. Психологічні засоби, методи, прийоми підвищення ефективності професійно-педагогічного спілкування зі студентською аудиторією.
39. Основи і технологія управління навчально-творчою діяльністю студентів.
40. Методика організації та проведення дидактичних ігор в системі управління навчально-творчою діяльністю студентів.
41. Організація навчально-дослідної роботи студентів.